UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Preceptorium diuine legis venerabilis fratris Joha[n]nis Nider de ordine predicatorum

Nider, Johannes

Nurnberge, 28.VII. 1496

Quartum de dilectione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31252

Visual Library

ꝙ deus penitētibꝰ nō indulgeat. vl' ꝙ
peccātes ad penitētiā nō reuocet. Ita
falſum eſt ꝙ in pctō ꝑſeuerātibus ve-
niā ꝯcedat. ⁊ a bono ope ceſſantibus
gloriā largiat̃: cui eſtimationi ꝯformi
ter ſe hꝫ ꝑſumptiōis motus: Et iō ꝑ-
ſumptio eſt minus peccatū ꝙ̃ deſpe-
ratio q̃ntomagis eſt ꝓpriū deo miſere
ri ⁊ ꝑcere ꝙ̃ punire. ꝓpter eius infini
tam bonitatē. Illō em̄ ſm̄ ſe cōuenit
deo. hoc aūt ꝓpter peccata nr̃a. Vn-
peccare cū ꝓpoſito ꝑſeuerādi in pctō
ſub ſpe venie ad ꝑſumptionē ꝑtinet. ⁊
G hoc non diminuit ꝫ auget peccatum.
Peccare aūt ſub ſpe venie qñqꝫ ꝑci
ꝑſende cū ꝓpoſito abſtinēdi a pecca-
to. ⁊ penitēdi de peccato hoc nō eſt ꝑ-
ſumptionis ꝫ hoc peccatū diminuit.
q² ꝑ hm̄ōi videt̃ habere voluntatē mi
nus firmatā ad peccandū. Ideo ma-
giſter dicit. li. ij. diſ. xxij. ꝙ Adam mi-
nus peccauit q² ſb̄ ſpe venie peccauit
hec Tho. Caueāt h̄ ꝑmo inordinataꝫ
ſpeꝫ in q̃ſdā ſctōs ponētes q̇ ſeruiunt
beate Barbare. Katherine. ⁊ ſilibꝰ. q̇
licet bene faciāt his ſuiēdo. videāt tñ
vt ſpem ſuā cū executiōe dei vocatio
nū ⁊ mādatoꝝ roborēt. Scđo caueāt
ſpem in hoieꝫ aliquē nimis ponētes.
Sicut faciunt ꝑētes interdū ꝓpt̃ libe
ros negociat̃ opa ꝯ̃ ꝑcepta dei actitā-
tes. Cōtra q̇s dicit̃ Hiere. xvij. Ma-
ledictus q̇ cōfidit in hoie. ⁊ ponit car-
nē brachiū ſuū ⁊ a dn̄o recedit coꝛ eiꝰ.
Caueāt tertio penitētiā ꝓcraſtinātes
⁊ ſic ſperātes tandē cōuerti i fine. Nō
difficile eſt nō impoſſibile. ꝓpter ſex.
videlicet ꝓpt̃ infirmitatē. vſum rōnis
⁊ volūtatis tardantē. ꝓpt̃ doloꝛē men
tem ĩpedientē. ꝓpt̃ habitū vitioſum
ad mala inclinātē. ꝓpt̃ timoꝛē moꝛt̃
naturā terrētē. ꝓpter familiā relinq̃n-
dam ꝯſtrepentē. ⁊ demonē tēptanteꝫ
Tertio peccāt ꝯtra h̄ ꝑceptū oꝛonem
dn̄icam ⁊ ſymbolū apl'oꝝ nō addiſcē-
tes. quia ibi cōtinent̃ ſperanda.

Capitulum. iiij.

TErtio dilectio
dei cadit ſub ꝑcepto q̄ ſibi
ſuire debemꝰ. De q̄ dile-
ctione primo videbit̃ ꝙ̃ ſtricte ꝑcipit̃.
⁊ ꝙ̃ neceſſaria eſt. Secundo ꝙ̃ vtilis.
Tertio q̃liter cadat ſb̄ ꝑcepto. Quar
to ꝙ̃ rationabiliter et cur precipitur.
Quinto q̇t modis cōtra eam peccet̃.
A Quantū ad primū ꝙ̃ ſtricte ꝑcipia
tur. dei dilectio. patet ꝑ plura. Nam
Exo. xx. deū diligētibꝰ ⁊ deum odien
tibus terribilis pena indicit̃ ⁊ ꝑminꝫ
ꝓmittitur cum poſt primū preceptū
immediate addit̃. Ego ſum dn̄s deuſ
tuus fortis zelotes viſitans iniquita-
tem patrū in filios in tertiam ⁊ quar-
tam generationē eoꝝ qui oderūt me.
⁊ faciens miſcđiaꝫ in milia his qui di
ligunt me et cuſtodiunt ꝑcepta mea.
Prima pars vt dicit Tho. ſecūda. ij.
q. cviii. habet veritatē de pena tꝑali q̄
filij puniūtur qui ſunt aliquid paren
tum. ⁊ ſic de cognatis qui ſepe viuūt
vſqꝫ ad quartā generationē. Secūdo
ſm̄ magiſtrū in. ij. diſ. xxxiij. habet ve
ritatem de filijs ⁊ cognatis imitātibꝰ
peccata parentū. Sed tertio nunqꝫ il-
lud intelligit̃ ꝙ filius vel alius punia
tur pena culpe vel eterna ꝓ pctō alte
rius. Secūda ps patet ꝙ ſepe tota ter
ra vna melius habet̃ ꝓ ꝑfecto in cha-
ritate hoie. vt ptꝫ de Joſeph. Dauid.
Abraam. ⁊ de Helia celum apiēte ad
B pluendū. Item neceſſitas oſtendit̃.
Deut. vj. vbi ſic dr̄. Diliges dn̄m deū
tuum ex toto corde tuo ⁊ ex toto aīa
tua ⁊ ex tota fortitudine tua. Matth.
. xxij. addit̃ Ex omi mēte tua. Eruntqꝫ
verba hec q̄ precipio tibi hodie in coꝛ
de tuo ⁊ narrabis ea filijs tuis. ⁊ me-
ditaberis ſedēs in domo tua ⁊ ambu-
lans in itinere doꝛmiens atqꝫ conſur-

gens.⁊ ligabis ea q̄ſi ſignūȝ in manu
tua. eruntq; ⁊ mouebunt añ oculos tu
os.ſcribeſq; ea i limine ⁊ oſtijs domꝰ
tue. Nō tñ debēt ad lr̄aȝ dic̄ glo.i ma-
nu corꝑali ligari : ſ; ſpūali.i.in oī ope
adiungi. Jō dr̄ q̄ſi. Alias ſic phariſei
faceremꝰ ſi i manibꝰ corporeis ea de
ferremꝰ. Nec ſcribere ad lr̄am in limi
nibꝰ ⁊ oſtijs opꝫ : ſ; in oī egreſſu ad
opus debēt ſuari. Nā ſm Tho. dile-
ctio dei ⁊ ꝓximi dȝ eē regula oīm hu-
manoꝝ actuū. Jtē Matth. xxij. exñs
ſine veſte charitat̄. lȝ in nuptijs ſit ec
cleſie.q̄ ad fidē.tñ ligatis manibꝰ ⁊ pe
dibꝰ ꝓijcit in tenebras exterioresvbi
C erit fletꝰ ⁊ ſtridor dētiū. Jtē.j. Cor.
.xiij. oñdit ꝙ nulla eloquētia.nec ſcia
nec miracula.nec elargitō elemoſyna
rū.nec paſſio valet ſine charitate. Si
inq̄t linguis hoim loq̄r ⁊ āgeloꝝ.cha
ritatē āt nō habuero factꝰ ſū velut es
ſonans ⁊ cymbalū tinniēs. ⁊ ſi hūero
ꝓphetiā ⁊ nouero myſteria oia.i.ſcptu
re ⁊ oēm ſciaȝ . ⁊ ſi habuero fidē ita vt
mōtes trāſferā.charitatē āt nō habue-
ro nihil ſuȝ.i.q2 vita charitat̄ careo.⁊
ſi diſtribuero i cibos pauperū oēs fa
cultates meas . ⁊ ſi tradidero corpus
meū ita vt ardeā. charitatē aūt nō ha
buero nihil m̄ ꝓdeſt. Jtē.j.Co.vlt.
Si qs nō amat dñȝ nr̄m ihm xp̄m ſit
anathema.i.maledictꝰ ſm glo. q2 ma
ledicet in iudicio illa maledictōe. De
q̄ Matth.xxv. Jte maledicti in ignē
D eternuȝ. Q̄ vtilis vō ſit dei dilectio
patȝ ex ſeptē. Primo filiū dei ꝯſtituit
charitas. q2 miſit d̄s ſp̄m filii ſui.in q̄
clamamus. Abba pr̄. Roma.viij. Et
Gal.iiij. Et Joh.j. Dedit eis q̄ eū re
ceperūt ptātē filios dei fieri. q̄ credūt i
noie eiꝰ. Nā charitas pctōrē de infini
ta diſtantia in quaȝ cecidit ꝑ mortale
pctm̄ a deo. in q̄ fuit in regiōe lōginq̄
filiꝰ ꝓdigus eleuat ad vnionē cū pr̄e
celeſti. Hoc enī gr̄e officiū eſt dic̄ Al-
bertꝰ.ij. de mirabili ſcia dei. Scdo
facit mereri q̄libet ope morali bono
vitā eternā aut eiꝰ augmētū: q2 ſi filii
⁊ heredes. vt dr̄ Gal.iiij. ⁊ Rom. viij.
Tertio fac̄ ꝙ ꝑ modica bona tꝑalia
in charitate ꝓ deo data ⁊ ſic de aliis.
tm̄ meret̄ qs q̄ntū aliꝰ ꝑ multa tꝑalia
data. vt ptȝ de vidua cū duobꝰ minu-
tis miſſis in gazophylatiū. Luc.xxj.
q̄ xp̄i teſtimonio plus q̄ȝ oēs miſit Et
de ſctō Petro q̄ licet modicū reliq̄rit
cum ait Matt.xix. Ecce nos relinqui
mus oia ⁊ ſecuti ſumꝰ te. q̄d ḡ erit no
nobis: Rñdit. Amē dico vobis ⁊c̄. cē-
tuplū accipietis. ⁊ vitā eternā poſſide
bitis. Nō ei vt dic̄ ſup eodē Greg. q̄n
tum ſ; ex q̄nto .i. ex q̄nta charitate qs
dat deꝰ ꝑōderat. tūc ſcȝ qñ nō adeſt fa
cultas exterior. Quarto facit inter
dū nihil hn̄tē de bonis exterioribꝰ tm̄
mereri de ꝑmio eēntiali. q̄ntū aliꝰ me
ret̄ q̄ multū dat. vt ptȝ in eo videlicet
qui i pauꝑtate exiſtēs ex magna cha-
ritate vellet dare centū florenos ⁊ nō
pōt dare tm̄. in caſu poteſt mereri ſic
qui centū florenos dat. Exempli gra
tia. Pauꝑ nihil habens. in charitate
tñ exiſtens vt duo quo ad graduȝ qui
ꝑfectū animū habent dandi alteri mē
dico decē florenos. tm̄ meret̄ d̄ ꝑmio
eſſentiali q̄ntū diues ex equali chari-
tate dans actu decem florenos. ſecun
dus tñ premiū accidētale habebit. q2
gaudebit de eo ꝙ voluntatē dandi ha
buit. ⁊ ꝙ dedit ⁊ pauꝑ mēdicus ꝓ eo
intercedet. ſed hec modica ſunt reſpe
ctu eēntialis ꝑmii qd̄ erit de creatore
Hoc probat ſentialiter ſanctus Tho
mas prima.ij.q.xx.ar.iiij. Quinto E
impetrat ⁊ meretur ſcientiā magnam
in patria ⁊ gaudiū. Sic ꝙ ſi ſimplex
vetula in charitate decedit que habet
charitatem vt quattuor: ⁊ magiſter in
theologia ſi decedit i charitate vt duo
vetula habebit clariorem et ꝑfectiorē

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſcientiā de viſis in deo ꝗ̄ theologꝰ. li-
cet de habitibus ſcientificis acquiſitꝭ
mgr̄ plus habiturus ſit de ſciētia. ſed
hoc modicū ē reſpectu ſciētie de deo
immediate hn̄de. Rōnē huiꝰ aſſignat
Tho. in p̄ma pte. q. xij. arti. vj. qꝛ ma-
gnitudinē charitatis vie ſequit̄ in pa-
tria magnitudo luminis glorie. ⁊ ma-
gnitudinē luminis glīe ſequit̄ intimi
or vnio ⁊ viſio diuine eēntie. ⁊ q̄nto in
timius videt̄ deus ⁊ vnit̄ alicui intelle-
ctui. tāto plura ⁊ intenſius ſcien: qs ea
que relucent in deo. ⁊ p ꝯñs maioꝛ de
lectatio ſequet̄ ⁊ maius gaudiū. Cha-
ritas em̄ ſinū cordis primo aperit. id
F eſt. capaciorē reddit. Sexto chari-
tas facit ꝙ diligētibus deū oīa coope
rant̄ in bonū Ro. viij. His celū ē pre-
miū infernus a peccatis ꝓhibitoriū. ⁊
ſimiliter lymbus ⁊ purgatoriū. bona
tp̄a ſuſtentamētum. ⁊ oīs aduerſitas
lucrū p patiētie meritū. qꝛ dicit Gre-
goriꝰ Nulla nocebit aduerſitas ſi nul
la dn̄etur iniquitas. Nulla em̄ prudē-
ti pōt adeſſe mala fortuna. qꝛ vt dicit
Boetiꝰ de cōſo. In poteſtate eiꝰ ē ad-
uerſis bn̄ vti vt proſperis. Septimo
in via facit omne opꝰ leue. Jugū eni
inquit xp̄s meū ſuaue eſt ⁊ onus meū
leue Matt. xj. Immo finis p̄cepti eſt
G charitas. j. Timo. j. Tertio qualiter
cadat dilectio dei ſuper oīa ſub prece-
pto videndū eſt. Ubi notandū prout
elicit̄ ex varijs dictis ſcī Thome ⁊ ali
orum videtur ꝙ tripliciter dilectio dei
intelligit̄ per preceptū. Primo pla-
cabiliter ſeu fauorabiliter. Scđo ordi
nabiliter. Tertio appreciabiliter. Pri
mo dꝫ diligi placabiliter ſup oīa ſic ꝙ
velis deo bonū ⁊ complacētiā in hoc
habeas ſine relatione ipſius in qđcū-
ꝗ̄ aliud bonū. Pro cuiꝰ intellectu no
tanda ſunt aliq̄. Pmo qđ ſit diligere.
Rn̄det̄ ſm phm in rhetoꝛ. Eſt alicui
bonū velle. vt dilig̃ hoīez ē ſibi bonū
velle. Scđo q̄d ſit hoi bonū. Rn̄det
phs. j. eth. ⁊. x. Felicitas ſua ⁊ v̄tutes
⁊ ſcientie ⁊ hec nunꝗ̄ obſūt ſibi q̄ntū
eſt de ſe. Silr ⁊ bona tēpalia ⁊ mala pe-
ne deſeruiētia ad v̄tutes. Tertio nota
ꝙ duplex ē dilectio in hoībꝰ. Quedā H
ꝯcupiſcētie q̄ vtilitatis nr̄e grā eſt. pu-
ta cū aliquis diligit aliquā rem ꝓpter
ſe diligentē. ⁊ ſic diligimus aſinū. ca-
pram. cibū ⁊ ſilia. qꝛ vtilia nob ad ho-
norē ⁊ delectationē. vl' ad cōmodum
nr̄m. ⁊ tali dilectōe diligit hō ſe p̄nci-
paliter nō aliud. Alia ē dilectio ami-
citie. puta cū qs diligit aliquē hoīem
ꝓpter ipm dilectū hoīez. Ut cū qs vi-
det aliquē ſapiētē v̄tuoſū ⁊ hmōi. ⁊ ſi-
bi iſta vult ieſſe ⁊ ꝯplacet i eis. diligit
eū dilectōe amicitie. Quarto nota ꝙ
ꝓprie deo nihil bonū eſt niſi id qđ ipe
eſt. vicz ꝙ ē omp̄s. oīſciens. miſericoꝛ
diſſimus. patiētiſſimꝰ. ditiſſimꝰ ⁊ ſilia
Nā ieiunare. orare. virtutes acq̄rere.
vicia vitare nō ſunt deo bona. lꝫ corā
nob ei ſunt honorifica. qꝛ bonoꝝ nr̄o-
rū nō indiget. ſꝫ nob p̄fata bona ſt̄ ⁊ p
ea corā nob glificat̄ pr̄ q̄ in cel' eſt. Ex
quo pꝫ q̄d ſit deū ſup oīa diligere. qꝛ
ſibi bonū velle vicz meditari velle cō-
placētiā hr̄e ꝙ ē omp̄s. ſapiētiſſimus
optiꝰ ⁊ ſilia. et ſic amamꝰ ſcđo amore
videlꝫ amicitie nō ꝓpter aliud nec re-
latiue ad aliud. nō āt diligere debemꝰ
eū primo amore. ſ. ꝯcupiſcētie videlꝫ
vt velimus ſibi bonū maxie q̄ nob do
na dat. qꝛ tūc nos plus diligeremꝰ. vn̄
Bern. li. j. de diligēdo deū. Abſꝗ̄ intu-
itu p̄mij diligēdꝰ ē deꝰ Uerꝰ em̄ amoꝛ
in ſeipo ꝯtētꝰ ē. Et iter. Lꝫ deꝰ ſit abſꝗ̄
intuitu p̄mij diligēdꝰ, ñ tm̄ abſꝗ̄ p̄mio
diligit̄ vn̄ q̄to qs puriꝰ diligit deū ꝓpt̄
ſe ⁊ q̄to minꝰ hꝫ r̄ſpectū ad ſe diligētē
tāto deo dilectio plꝰ placꝫ ⁊ ampliꝰ hō
meret̄. Ratio āt q̄re ſic diligere debe-
mus deum ꝓpter ſe eſt p̄ma. quia niſi
ſic tūc non diligeremus eū nobilioꝛi

modo ꝙ diligim⁹ equū. aſinū ⁊c. qb⁹
bonū volum⁹ ꝓpter nos. Itē naturali
ter mr̄ filio vult bonū ſepe ſine omī re
ſpectu vtilitatis ꝓprie. vt in caſu q̄ fili
iuuenis moreret̄. ḡ pl⁹ tenemur deo.
Itē idē pꝫ in amicis veris ad quos ex
igit̄ vt nō diligāt vtilitatis aut delecta
tionis grā ſꝫ amicū ꝓpter ſe. Itē expe
rientia ē ꝙ quis diligit ꝓpter ſe eū quē
nūꝙ̄ videbit vltra mare exiſtētē. vt ſi
audis de probo milite in armis ⁊ vir
tutibus vis ſibi bonū ⁊ cōplacentiam
habes in eo. licet nulla vtilitas tibi in
de ſequeret̄. Cur ḡ nō diligerem⁹ deū
ꝓpt̄ ſe ſine oī reſpectu ad aliud ab eo.
Ex q̄ pꝫ ꝙ̄ multū merent̄ qui dei ꝑfe
ctiones ſepe meditādo cōſiderāt ⁊ cor
de ſibi in h̄ ꝯplaceāt. Optim⁹. n. act⁹
J est diligere deū. ¶ Hic q̄rit̄ primo an
deū diligere poſſim vt det mihi vitam
eternā ſeu celū. R̄ndet̄ non. ſꝫ ꝓ plura
opa alia deo ſuire poſſum⁹ ꝓpter vitā
eternā. Nā dn̄t ſuire deo ⁊ diligere ſi
cut genus ⁊ ſpēs. vñ opa bona debeo
facere plura ⁊ conari implere alia pre
cepta ⁊ alia ꝓpter vitā eternā. qꝛ opa ta
lia bona ſunt vie ad celū. Sed dilige
re deū n̄ debeo vt vitā eternā mihi do
net. qꝛ ſic ordinarē deū in creaturam ⁊
in vtilitatē meaꝫ qđ illicitū eſt. Tū qꝛ
hoc eſſet vti fruendis. qđ nunꝙ̄ licet.
vt dicit Aug⁹ primo de doctrina chri
ſtiana. Tum quia ſic me ṗncipaliter
querentē. Tū etiā qꝛ deteriora debent
eſſe grā meliorū ſm phm in politicis
qđ hic non fieret. Scđo querit̄. poſſū
ne diligere deuꝫ ꝓpter bñficia q̄ mihi
dedit: R̄ndet Tho. ij. ij. q. xxvij. ar. iij.
Si ly ꝓpter dicat cām finalem nō de
beo. quia ſic vterer eo. Si auteꝫ dicit
cauſam occaſionalem vel motiuam.
poſſū ſm illđ ps. Inclinaui cor meuꝫ
ad faciendas iuſtificationes tuas ine
ternū ꝓpter retributionē. Bñficia em̄
que deus nobis dedit velut charitatē
dei facile nos accendere debēt ad deū
diligendū ⁊ occaſioneꝫ preſtare. Hec
aūt queſtio ſicut ⁊ ṗcedens ⁊ ſimiles
aut nunꝙ̄ aut caute debēt ṗdicari ſe
cularib⁹. Tertio querit̄ cur tam du K
rum apparet ſecularibus deum a no
bis non debere diligi ꝓpter beneficia.
R̄nſio ſm Guilhel. pariſieñ. libro de
virtutibus. Hoc faciunt carentia do
ctorum realiū ⁊ ignorantia ſeculariū.
que prouenit ex eo ꝙ ſe querunt non
que dei ſunt. quod charitas dei nō fa
cit ſed dilectio curua. Querunt enim
homines nimis terrena. honores. di
uitias ⁊ ſimilia. que licet ſint minima
bona tamē in eis contentant̄. Simi
les pueris qui in piro plus amoreꝫ fi
gunt ꝙ̄ in tota domo. Cōtra hūc mo
dum diligendi deum peccant directe
quidā peccatores qui vellent ꝙ deus
non noſceret peccata eoruꝫ. vel vt ſibi
peccata eorū placerent. Contra quos
in ps. dicit dominus. Exiſtimaui ini
que ꝙ ero tui ſimilis. arguam te ⁊ ſta
tuam contra faciem tuam. Tales em̄
vellent deuꝫ non eſſe omniſcientē vel
ſumme bonū. Et hoc eſt deū velle nō
eſſe deū. quia ſcientia ſua ē deus met.
¶ Scđo contra hoc faciunt odientes L
deū. Vellēt em̄ eū n̄ eſſe iuſtū punien
tem. imo triſtantur ꝙ iuſtus eſt. vt fa
ciunt etiam damnati. Dicit aūt Tho.
. ij. ij. q. xxxiiij. ꝙ odire deū inter omīa
peccata grauius eſt. quia in eo ꝑ ſe eſt
auerſio ab incōmutabili bono. In a
lijs autē eſt auerſio per accidēs. Ve
rum licet deus clare viſus a nullo poſ
ſit odiri. qꝛ ſic in eo nec apparens nec
verum malum videretur. Tamen o
ditur a malis viſus in ſuis effectibus
videlicet punitōnis. Sicut em̄ vidēs
per croceū vitrū pulcrū hominē iudi
cat pulcrū ⁊ bene coloratū hoiem pal
lidum vel croceum eſſe. Sic peruerſi
per penas a deo inflictas eū iudicant

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

crudelē.ſm illō pſ. Supcecidit ignis
ſcʒ peccati ꝛ maloꝝ effectuū. ꝛ non vi-
derunt ſolem. Scđo ꝑceptū de dili-
gēdo deū ſup oia debet fieri ordinali-
ter. ſic vicʒ ꝙ nos ꝛ oia nr̃a in deū refe-
ramus. ꝛ in ſuā gloriā vltimate. ita ꝙ
quicq̇d diligimus volumus. agimus
ꝓpter deū. ꝛ eius gl̃iam diligamꝰ aga
musꝛ omittamꝰ. qꝛ tunc in oibus re-
bus plus diligimꝰ deū q̃ʒ res ipſas qñ
ſuam gl̃iam in oibus q̄rimꝰ vltimate
qꝛ ꝓpē qđ vnūqđqʒ tale ꝛ ipm magis.
prio poſterioꝝ. Et ſm hoc intelligi
debet preceptū. Dilige dñm ꝛc̃. Qđ
breuiusꝛ clarius ſic exponit Thom̃.
tractatu de perfectiōe ſpūalis vite. Et
eſt mēs ſcti Augꝰ. li. j. de doc. xpiana.
Nā dilectio ē actus volūtatis q̄ ſigni-
ficaꝶ ꝑ coꝛ. qꝛ ſicut coꝛ ē pꝛincipiū ma-
teriale oim motuū coꝛpaliū. ita volū-
tas q̃tum ad intentionē finis vltimi
que eſt obiectū charitatis ē pꝛincipiū
oim actuū quarūcūqʒ potentiaꝝ que
mouenꝶ a volūtate. He aūt ſunt tres.
ſcʒ intellectus q̄ ſignificaꝶ ꝑ mentem.
vis appetitiua inferioꝛ que ſignificaꝶ
hic ꝑ animā. Vñ ſm eā dicimur age-
re vitā animalē. Et vis executiua exte
rioꝛ que ſignificaꝶ ꝑ foꝛtitudinē ſiue
virtutē ſiue vires. Precipiꝶ ergo nob
ꝙ tota noſtra intentio feratur in deū.
ſic ꝙ oia actu vel habitu in deū referā
tur ſicut in finē. Qđ impleꝶ cū aliq̇s
vitā ſuā ad dei ſeruitiū oꝛdinat. ꝛ per
cōſequēs oia q̄ ꝓpter ſeipm agit v̄tua
liter oꝛdinantur in deuʒ. niſi ſint talia
que a deo abducant ſicut peccata. Et
ſic diligitur deꝰ ex toto code. Secun
do vt intellectus nr̃ totaliter ſubdatur
deo. ſic ꝙ homo credat ea que diuini-
tus tradunꝶ. ſm illō. ij. Coꝝ. x. In ca-
ptiuitatē redigentes omnē intellectū
in obſequiū xpi. Et etiā in meditatis
dei perfectionibus ei talia ineſſe veli-
mus. ꝛ oia memoꝛata alia ſcʒ benefi-
cia in deū oꝛdinemus. Et hoc eſt tota
mēte diligere. Tertio vt appetitus nr̃
inferioꝛ reguleꝶ ſm deū. ꝛ quecūqʒ hō
amat ſperat. ꝛ ſic de alijs paſſiōibꝰ in
deo. amet vniuerſaliter omnē affectio
nem ad dei dilectionem referēs nō in
voluptates carnis. Et qui ſic ꝑdit ani
mā ſuā in vitā eternā cuſtodit eā Joh.
.xij. Et h̄ ē ex tota aia diligere. Quar-
to vt oia exterioꝛa nr̃a verba ꝛ opa ex
diuina charitate deriuenꝶ. ꝛ in dei ho-
noꝛē dirigānꝶ. ſm illud. j. Coꝝ. vltio.
Oia opa veſtra in charitate fiant. Et
ſic diligiꝶ deus ex tota foꝛtitudine. et
talis ꝑfectio deuʒ diligendi cadit ſub
precepto. Qꝛ aūt oia ſint in deū refe-
renda ꝛ ſuū honoꝛē ptʒ. j. Coꝝ. x. Si-
ue mādūcatis ſiue bibitis ſiue q̇d ali-
ud faciatis. oia in gloꝛiaʒ dei facite. vt
in oibus honoꝛificeꝶ deus. Sic em̃ fit
debita recōpenſa deo. q̄ oia in nos oꝛ-
dinauit. vt dicit mgr̃ in. ij. diſ. j. Quia
.j. Coꝝ. iij. Om̃ia nr̃a ſunt. Jus id do
cet naturale vt cuius ē arboꝛ vl̃ ager.
eius etiā totus ſit fructus. Sed totuʒ
qđ ſumusꝛ poſſumus ꝛ a deo accepi
mus ꝛ dei ꝓpriū eſt. ergo fructus ope
rum nr̃orum deo cedere debēt. Sʒ ꝑ
talia deo nullā vtilitatē adijcere poſ-
ſumus. cū ſm. pſ. bonoꝝ noſtroꝝ nō
indigeat. iō opoꝛtet vt ad eius fiāt ho
noꝛem. Itē cuiuſlibet veri ſerui om̃ia
opa cedunt dño lege ciuili. ſʒ dei ſerui
ſumus ꝑ om̃ia a quo animā. coꝛpusꝛ
resꝛ quicq̇d in illis boni cōtinetur ha
bemus. ergo noſtra opera dei honoꝛi
ſeruire iuſtiſſimū eſt. Notandū tamē
ꝙ q̃uis omnia ſint in deū oꝛdinanda
vltimate. non tamē de neceſſitate ſūt
omnia immediate ꝛ in ſolū deū oꝛdi-
nanda. Quia ſunt multi fines adin-
uicem ſuboꝛdinati in quos res recte
oꝛdinari poſſunt. vltimate tamē totū
eſt in deum oꝛdinandum. Exēpli gr̃a
Comedere debes vt viuas. non econ-

uerſo. viuere vt opera licita facias ad
que creatus es. operari bene vt vitam
eternam habeas. que ſunt videre deū
beatifice ⁊ eo frui. Et vitam eternam
habere non ꝓpter cōmodum propriū
vltimate. ſed propter gloriam dei que
D ſibi plus exercetur. ¶ Sꝫ queritur cū
non debeam deum diligere ꝓpter vi-
tam eternam ex prima expoſitione.
poſſum ne alia bona opa facere pre-
ter deuꝫ diligere. videlicet deum lau-
dare. orare. ieiunare. ⁊ ſimilia propter
acquirendam vitā eternam? Reſpon-
detur ꝙ ſic. Ratio eſt. quia omnia pre
enumerata opera bona vie non ſunt
formaliter dei dilectio. ſed effectus di
lectionis. Dilectio eñ dei facit quem
deū colere. orare. ſctificare ſabbatum.
multa precepta ſeruare. ⁊ ſimilia. Et
talia tanꝙ minus bona ordināt̄ in
maius bonū ſcilicet in vitam eternaꝫ.
videlicet in dei viſionem claram ⁊ di-
P lectionē. ⁊ hoc eſt rectus ordo. ¶ Se-
cūdo queritur. an ad bonitatem actu-
um noſtrorū requiratur vt quis actu-
aliter tendat per res prenominatas in
deū ordine tacto. Reſpondetur ꝙ nō
oportet actualit̄ ſic tendere. ſꝫ vt actꝰ
noſtri ſint vere boni ſufficit ⁊ requirit̄
vt cadāt ſuꝑ debitā materiā. ⁊ vt alias
ſint bene circūſtātionati. ⁊ ꝙ referant̄
in deum actualiter vel virtualiter. ta-
men quanto plus quis actu in deum
referret. tanto plus meret̄. Sicut mer
cator ad remotam terram paruā rem
portans lucratur plus ꝙ̄ alter cum e-
quali re in propinquo manens. opor
tet eñ ad minus hominē taliter eſſe
diſpoſitum in animo per habitum ac
quiſitum ex actualibus relationibus
in deum. aut per habitū infuſum. aut
per generalem intentionē faciēdi oīa
ꝓpter deum. ꝙ ſi ſe reſolueret ⁊ actua-
liter cogitaret de deo ⁊ de relatione in
ipſum ſtatim referret in eum. Exem-
plum in ſimili. Pater amat filiuꝫ ꝓpt̄
quem ditādum mercatur. circuit ma
ria. terras ꝑambulat. nō ſꝑ actualiter
talia ordinans in filij ditationē. ſꝫ ſuf-
ficit ꝙ labores ꝑnomiati impati ſint
aliqñ a dilectione filij cuiꝰ imperij vir
tus manet in ſequētibus. Simile de
volēti ire romā. nō oportet ꝙ in itine-
re ꝑegrinus talis ſemper actu cogitet
de fine. ſcꝫ de roma. ſed mediante vna
ciuitate attingit aliam. Et ſic eſt in ꝓ-
poſito. ¶ Tertio querit̄ an ad hoc ꝙ M
actꝰ noſtri ſint boni moraliter vel me-
ritorie. exigatur ꝙ a charitate ſeu a di-
lectione dei incipiant ⁊ terminentur.
originentur ⁊ ordinentur. Reſponde
tur ꝙ ſic. Nam ꝙ oriri oporteat a dile
ctione dei. patet per Augꝰ. in de ſpiri
tu ⁊ littera. v. Non eſt fructus bonus
qui de radice charitatꝭ nō ſurgit. Cha
ritas autē eſt dei dilectio ex acquiſito
habitu vel infuſo ꝓcedēs. Qꝛ etiā nul
lus actus ſit bonus moraliter niſi im
mediate tēdat in deum. vt dei dilectio
ꝑmo modo expoſita vel mediate ten-
dat ꝑ alia opa in deū finaliter. pꝫ per
Augꝰ. de ciui. dī li. xix. vbi dicit. Nul
las eē veras virtutes ſi in deum finali
ter nō referant̄. Ex quibus pꝫ neceſſa
riū fore actus noſtros originari ⁊ ter-
minari a deo in deuꝫ. Verbi grā. Ad
hoc ꝙ dilectio tua vel proximi ſit bo-
na moraliter. exigit̄ vt dei dilectio ſit
cauſa dilectionis ꝓximi. ⁊ ꝙ ꝓximuꝫ
diligas finaliter ꝓpter deū. Sic de ele
moſyna ⁊ de alijs. Sed vt ſint opera
nr̄a etiā meritoria. oportet vt ex infu-
ſa dilectiōe ꝓcedāt. videlꝫ ex charita-
tis habitu. i. Cor. xiij.

¶ Capitulum. v.

COntra hoc preceptum faciūt A
plurimi creaturam ſibi pro fi
ne ſtatuendo. quam creaturaꝫ
plus deo diligunt. vt honores. diui-
tias, voluptates, ſcientiam, ⁊ plura